

1. Η οργάνωση της παραγράφου:

Δομή και τρόποι ανάπτυξης

Κάθε παράγραφος αποτελείται από τη **θεματική πρόταση**, στην οποία εμπεριέχεται το θέμα της, τις **λεπτομέρειες-σχόλια**, όπου ο συντάκτης προσκομίζει το υποστηρικτικό του υλικό και, ενδεχομένως, την **κατακλείδα**, μια μορφή συμπεράσματος. Ο **τρόπος με τον οποίο αναπτύσσεται** κάθε παράγραφος εξαρτάται από στοιχεία της εκάστοτε επικοινωνιακής περιστασης και, κυρίως, από την πρόθεση του συντάκτη.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Παραδείγματα

Προσκομίζονται παραδείγματα προς επίρρωση μιας θέσης

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα

Χαρακτηριστικές λέξεις: Για παράδειγμα, λόγου χάρη, π.χ., όπως, κ.λπ.

Χαρακτηριστικό σχήμα λόγου: Ασύνδετο σχήμα.

- Συνηθίζονται στην Εξήγηση, στην Επιχειρηματολογία, στην Αφήγηση (γεγονότος).
- Συνηθίζονται στον επιστημονικό λόγο, ως μέσο εκλαΐκευσης ενός θέματος, αλλά απαντούν σε κάθε κειμενικό τύπο.

Πρόθεση του συντάκτη/ Στοιχεία ύφους

- Στήριξη του αρχικού ισχυρισμού
- Αξιοποίηση της εμπειρίας του αναγνώστη
- Επίκληση στη λογική του αναγνώστη
- Αντικειμενικότητα, πειστικότητα
- Επεξήγηση, διασάφηση
- Ζωντανός, άμεσος, παραστατικός λόγος

Σύγκριση – αντίθεση

Συγκρίνονται κι αντιτίθενται δύο έννοιες/ φαινόμενα

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα

Χαρακτηριστικές λέξεις: Αντίθετα, από την άλλη μεριά, όμως, αλλά, ενώ, ωστόσο, κ.λπ.

Χαρακτηριστικό σχήμα λόγου: Αντίθεση (στο παρελθόν – σήμερα, άνθρωποι του «ναι» – άνθρωποι του «όχι»).

- Συνηθίζεται στην Εξήγηση και στην Επιχειρηματολογία.

Πρόθεση του συντάκτη/ Στοιχεία ύφους

- Στήριξη του αρχικού ισχυρισμού
- Ανάδειξη των διαφορών μεταξύ δύο εννοιών
- Χρήση της σύγκρισης με σκοπό την ανάδειξη της βασικής έννοιας/ φαινομένου
- Επίκληση στη λογική του αναγνώστη
- Πειστικότητα
- Λόγος με ένταση

Αιτιολόγηση

Αιτιολογείται, στηρίζεται μία θέση

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα

Χαρακτηριστικές λέξεις: γιατί, επειδή, διότι, κ.λπ.

- Συνηθίζεται στην Εξήγηση και στην Επιχειρηματολογία.

Πρόθεση του συντάκτη/ Στοιχεία ύφους

- Στήριξη του αρχικού ισχυρισμού με επιχειρήματα
- Επίκληση στη λογική του αναγνώστη
- Αποδεικτικότητα, πειστικότητα

Αίτιο–αποτέλεσμα

Επισημαίνονται οι συνέπειες ενός φαινομένου

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα

Χαρακτηριστικές λέξεις: για αυτό, αυτό οδηγεί, επιφέρει, συνέπεια, επιπτώσεις, κ.λπ.

- Συνηθίζεται στην Εξήγηση και στην Επιχειρηματολογία.

Πρόθεση του συντάκτη/ Στοιχεία ύφους

- Στήριξη του αρχικού ισχυρισμού με επιχειρήματα
- Επίκληση στη λογική
- Πειστικότητα
- Προβληματισμός του αναγνώστη (κυρίως σε περίπτωση αναφοράς αρνητικών συνεπειών)
- Ανάδειξη του αντίκτυπου ενός φαινομένου

Διαίρεση

Μία (διαιρετέα) έννοια χωρίζεται με βάση ένα κοινό κριτήριο (διαιρετική βάση) στα μέρη της (μέρη της διαίρεσης)

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα

Χαρακτηριστικές λέξεις: αποτελείται, χωρίζεται, διαιρείται, πρώτον... δεύτερον, κ.λπ.

- Συνηθίζεται στην Εξήγηση και στην Επιχειρηματολογία.

Πρόθεση του συντάκτη/ Στοιχεία ύφους

- Οριζόντια και κάθετη ανάδειξη του περιεχομένου μιας έννοιας
- Οργανωμένη και μεθοδική παρουσίαση μιας έννοιας
- Επεξήγηση, διασάφηση
- Σαφήνεια, ακρίβεια

Ορισμός

Ορίζεται μία έννοια, με την αναγωγή της σε μια ευρύτερη έννοια (γένος) και τη διαφοροποίησή της από άλλες ομοειδείς μέσω μιας ειδοποιού διαφοράς.

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα

Χαρακτηριστικές λέξεις: ορίζεται, σημαίνει, είναι, εννοούμε, ο όρος, κ.λπ.

- Συνηθίζεται στην Εξήγηση και στην Επιχειρηματολογία.
- Συνηθίζεται στα επιστημονικά κείμενα (για εξοικείωση του αναγνώστη με τη χρησιμοποιούμενη ορολογία) αλλά και σε άρθρα, επιφυλλίδες.

Πρόθεση του συντάκτη/ Στοιχεία ύφους

- Επισήμανση του περιεχομένου μιας έννοιας άγνωστης στον αναγνώστη ή μιας έννοιας της οποίας το περιεχόμενο είναι συγκεχυμένο.
- Εξοικείωση του αναγνώστη με έναν βασικό όρο που θα απασχολήσει το κείμενο
- Επεξήγηση, διασάφηση
- Απόδοση ακαδημαϊκού ύφους

Αναλογία

Παραλληλίζεται μία έννοια με μια άλλη, πιο οικεία στον αναγνώστη

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα

Χαρακτηριστικές λέξεις: όπως, μοιάζει, σαν, θυμίζει, αναλογικά με, κ.λπ.

- Συνηθίζεται στην Εξήγηση, στην Επιχειρηματολογία, στην Αφήγηση και στην Περιγραφή.
- Συνηθίζεται σε επιστημονικά κείμενα, για εξοικείωση του αναγνώστη με κάτι άγνωστο, αλλά και σε άρθρα, επιφυλλίδες.

Πρόθεση του συντάκτη/ Στοιχεία ύφους

- Ανάδειξη του περιεχομένου μιας έννοιας άγνωστης στον αναγνώστη μέσω του παραλληλισμού της με μια έννοια γνωστή στον αναγνώστη.
- Επεξήγηση, διασάφηση
- Ζωντάνια, παραστατικότητα
- Ύφος γλαφυρό (στη μεταφορική αναλογία)

Συνδυασμός μεθόδων

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα

Ανάλογα με τους τρόπους που συνδυάζονται.

Πρόθεση του συντάκτη/ Στοιχεία ύφους

- Ανάλογα με τους τρόπους που συνδυάζονται και την επικοινωνιακή περίσταση.

Τύποι ερωτήσεων

Ποιος τρόπος ανάπτυξης εφαρμόζεται στην τρίτη παράγραφο του κειμένου; Πώς εξυπηρετεί την πρόθεση του συντάκτη;

Ποια πρόθεση του συντάκτη εξυπηρετεί η οργάνωση της παραγράφου με (π.χ.) διαίρεση;

Να εντοπίσετε τα παραδείγματα που χρησιμοποιεί ο συντάκτης στην πέμπτη παράγραφο. Ποια είναι η μεταξύ τους σχέση; Ποια θέση του συντάκτη ενισχύουν; Πώς διαμορφώνουν το ύφος του κειμένου;

Στην πρώτη παράγραφο υπάρχει μία αναλογία. Να εντοπίσετε τα μέρη της και την κοινή ιδιότητα που τα συνδέει. Γιατί επιλέχτηκε από τον συντάκτη;

Το κείμενο ξεκινά με έναν ορισμό. Να εντοπίσετε την οριστέα έννοια, την έννοια γένους και την ειδοποιό διαφορά. Να γράψετε δύο διαφορετικούς λόγους για τους οποίους ο συντάκτης επέλεξε να προτάξει έναν ορισμό στο κείμενό του.